

Date: 5th April-2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI
BARQARORLIGINI TA’MINLASHNING HUQUQIY ASOSLARI

Maxmudova Madinaxon Jumaboy qizi

Bank va moliya akademiyasi

Loyiha boshqaruvi magistranti

Ilmiy rahbar PhD: N.Tursunova

Kirish

Xotin-qizlarning bandligini ta’minlash va mehnat huquqlarini himoya qilish har qanday demokratik jamiyatning muhim yo‘nalishlaridan biridir. O‘zbekiston Respublikasi gender tengligini ta’minlash, xotin-qizlarning mehnat bozoridagi ishtirokini kengaytirish hamda ularning iqtisodiy faolligini qo‘llab-quvvatlash borasida qator huquqiy va institutsional islohotlarni amalga oshirmoqda.

Xotin-qizlar bandligini ta’minlashning huquqiy asoslari

1. **Konstitutsiyaviy asoslar**

- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 46-moddasida xotin-qizlarning erkaklar bilan teng huquqliligi kafolatlangan.
- 37-moddada esa har bir fuqaroning mehnat qilish va kasb tanlash huquqi mustahkamlangan.

2. **Mehnat qonunchiligi va gender tengligi**

- “Mehnat kodeksi”da xotin-qizlarning mehnat huquqlari va ularni ish joyida kamsitishdan himoya qilish choralari belgilangan.
- “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonun (2019-yil) gender tenglikka oid muhim huquqiy asosdir.
- “Xotin-qizlarni tazyiq va zo‘ravonlikdan himoya qilish to‘g‘risida”gi Qonun (2019-yil) xotin-qizlarning mehnat huquqlarini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

3. **Davlat dasturlari va strategiyalar**

- 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida xotin-qizlarning iqtisodiy mustaqilligini oshirish va ularning bandligini ta’minlash bo‘yicha chora-tadbirlar belgilangan.
- “Obod xonadon – obod mahalla” dasturi doirasida ayollar tadbirkorligini rivojlantirish va ularning ish bilan ta’minlanishiga ko‘mak berilmoqda.
- “Ayollar daftari” tizimi orqali ishsiz ayollarga subsidiya va grantlar ajratish yo‘lga qo‘yilgan.

Xotin-qizlar bandligini ta’minlashdagi dolzarb masalalar

- Mehnat bozorida gender tengsizlik holatlarining saqlanib qolishi.
- Xotin-qizlarning yuqori daromadli va rahbar lavozimlarga kirib borish imkoniyatlarining cheklanganligi.
- Ayollarni ishga qabul qilishda ba’zi noformal cheklovlarning mavjudligi.
- Ish beruvchilar tomonidan homilador ayollar va yosh bolali onalar mehnat huquqlariga rioya qilinmasligi.

Date: 5th April-2025

Xulosa va takliflar

Xotin-qizlar bandligini barqaror ta'minlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni kuchaytirish lozim:

- Xotin-qizlarning kasbiy malakasini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni egallashiga ko'maklashish.
- Gender tengligini ta'minlashga oid huquqiy normalarni amaliyotga to'liq tatbiq etish.
- Ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun imtiyozli kredit va grantlar ajratish.
- Oilaviy majburiyatlar va kasbiy faoliyatni muvozanatlashtirish uchun moslashuvchan ish shakllarini keng joriy etish.

Shunday qilib, O'zbekiston Respublikasida xotin-qizlarning bandligini barqaror ta'minlash uchun mustahkam huquqiy asoslar yaratilgan bo'lsa-da, amaliyotda ularning samaradorligini oshirish bo'yicha tizimli ishlarni davom ettirish zarur.

